

Řízení a zabezpečení JSDH

Veronika Kýrová

Bakalářská práce
2013

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení
Ústav logistiky
akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Veronika KÝROVÁ**
Osobní číslo: **L12424**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Logistika a management**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Řízení a zabezpečení jednotek sborů dobrovolných hasičů**

Zásady pro vypracování:

1. **Obecná charakteristika Hasičského záchranného sboru České republiky**
2. **Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce**
3. **Jednotky sboru dobrovolných hasičů obcí kategorie JPO V a jejich problémy**
4. **Jednotky sboru dobrovolných hasičů obcí kategorie JPO V a návrhy na řešení problémů**

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

[1] Zákon č. 133/1985 Sb., o Požární ochraně ze dne 17. prosince 1985.

[2] Vyhláška Ministerstva vnitra č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany ze dne 22. června 2001.

[3] CRUMMENERL, Rainer. Hasiči – co, jak, proč? Přeložila A. SOUKUPOVÁ. Plzeň: Fraus, ? 2009. ISBN 978-80-7238-716-8

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Zdeněk Málek, Ph.D.

Ústav logistiky

Datum zadání bakalářské práce:

25. února 2013

Termín odevzdání bakalářské práce:

10. května 2013

V Uherském Hradišti dne 25. února 2013

Prof. PhDr. Ivo Barteček, CSc.
děkan

RNDr. Ing. Lenka Cimbalníková, Ph.D., MBA
ředitel ústavu

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prvořadnému nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v archivu Fakulty logistiky a krizového řízení Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo - bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval/a samostatně a použitou literaturu jsem citoval/a. V případě publikace výsledků budu uveden/a jako spoluautor/ka
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Uherském Hradišti dne 7. února 2024

.....
podpis studenta/ky

ABSTRAKT

Bakalářská práce „Řízení a zabezpečení jednotek sboru dobrovolných hasičů“ je zaměřena na problematiku jednotek sboru dobrovolných hasičů obce, respektive na kategorii JPO V. Úvodní část se zabývá obecnou charakteristikou integrovaného záchranného systému a Hasičského záchranného sboru České republiky. Praktická část je soustředěna na proces zřizování jednotek sboru dobrovolných hasičů obce a na fungování jednotek požární ochrany kategorie JPO V ve dvou obcích v okrese Vyškov.

Klíčová slova: hasičský záchranný systém, jednotka sboru dobrovolných hasičů, dobrovolní hasiči, požární ochrana

ABSTRACT

Thesis "Management and support of the voluntary firefighting units" focuses on the issue of units of the village volunteer firemen or The JPO category V. In the introductory part there are mentioned the general characteristics of the integrated rescue system and Fire Rescue Service of The Czech Republic. The practical part deals with the process of units establishing of the village volunteer firemen and the operation of fire protection category JPO V in two villages in the Vyškov region.

Keywords: fire support system, the unit of the voluntary firefighters, voluntary firefighters, fire protection

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala všem, kteří mi pomáhali a podporovali mě při zpracování bakalářské práce. V první řadě chci poděkovat panu Ing. Zdeňku Málkovi, Ph.D. za jeho odborné vedení, trefné připomínky, cenné rady a ochotu spolupráce. Dále chci poděkovat Antonínu Bastlovi a velitelům jednotek sboru dobrovolných hasičů v obcích Tučapy a Hlubočany u Vyškova, kteří mi poskytli spoustu věcných informací a poznatků z praxe potřebných pro vypracování praktické části práce. Také děkuji rodině a příteli za jejich trpělivost a podporu.

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 VYBRANÉ ZÁKLADNÍ POJMY.....	11
1.1 MIMOŘÁDNÁ UDÁLOST.....	11
1.2 HAVÁRIE	11
1.3 ZÁCHRANNÉ PRÁCE	11
1.4 LIKVIDAČNÍ PRÁCE	11
1.5 KRIZOVÁ SITUACE	11
1.6 POŽÁR	11
2 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM ČESKÉ REPUBLIKY.....	12
2.1 SLOŽKY INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU.....	12
2.2 ZÁKON O INTEGROVANÉM ZÁCHRANNÉM SYSTÉMU.....	12
3 HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČESKÉ REPUBLIKY	14
3.1 VZNIK HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU.....	14
3.2 PŮSOBNOST, ÚKOLY A KOMPETENCE HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR.....	14
3.3 PRACOVNÍ DEN PROFESIONÁLNÍHO HASIČE	16
4 JEDNOTKY POŽÁRNÍ OCHRANY.....	18
4.1 DRUHY JEDNOTEK POŽÁRNÍ OCHRANY	19
4.2 KATEGORIE JEDNOTEK POŽÁRNÍ OCHRANY.....	20
4.3 VNITŘNÍ ORGANIZACE JEDNOTEK POŽÁRNÍ OCHRANY	22
4.4 SLUŽBY V JEDNOTCE HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU KRAJE A PODNIKU.....	22
4.5 POUŽÍVÁNÍ POŽÁRNÍ TECHNIKY A PROSTŘEDKŮ POŽÁRNÍ OCHRANY.....	23
4.6 ORGANIZACE ŘÍZENÍ V JEDNOTKÁCH POŽÁRNÍ OCHRANY	24
II PRAKTICKÁ ČÁST	25
5 VZNIK A HISTORIE SBORŮ DOBROVOLNÝCH HASIČŮ.....	26
6 JEDNOTKY SBORU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ OBCE	27
7 ZŘIZOVÁNÍ JEDNOTEK SBORU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ OBCE	28

7.1	PROJEDNÁNÍ MOŽNOSTI O ZŘÍZENÍ JEDNOTKY SBORU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ OBCE	28
7.2	NÁBOR ČLENŮ DO JEDNOTKY	29
7.3	ZŘÍZENÍ JEDNOTKY	30
7.4	ZDRAVOTNÍ PROHLÍDKY ČLENŮ JEDNOTKY SBORU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ OBCE	32
7.5	UZAVŘENÍ SMLUVNÍCH VZTAHŮ SE ČLENY JEDNOTKY	32
7.6	JMENOVÁNÍ VELITELE JEDNOTKY	33
7.7	VYBAVENÍ TECHNIKOU A VĚCNÝMI PROSTŘEDKY POŽÁRNÍ OCHRANY	34
7.8	VYBAVENÍ ČLENŮ JEDNOTKY OCHRANNÝMI PRACOVNÍMI PROSTŘEDKY	35
7.9	ODBORNÁ ZPŮSOBILOST A PŘÍPRAVA DOBROVOLNÝCH HASIČŮ	37
8	POVINNOSTI ČLENŮ JEDNOTKY SBORU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ	38
8.1	ZÁKLADNÍ ÚKOLY DOBROVOLNÝCH HASIČŮ	38
9	POVINNOSTI OBCE VŮČI JEDNOTCE SBORU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ	39
10	HASIČSKÝ ZÁCHRANÝ SBOR JIHMORAVSKÉHO KRAJE A JEDNOTKY V OKRESE VYŠKOV	41
10.1	HASIČSKÝ ZÁCHRANÝ SBOR JIHMORAVSKÉHO KRAJE	41
10.2	JEDNOTKY POŽÁRNÍ OCHRANY V OKRESE VYŠKOV	42
11	JEDNOTKY POŽÁRNÍ OCHRANY KATEGORIE JPO V	44
12	JEDNOTKY SBORU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ KATEGORIE JPO V	45
12.1	OBEC TUČAPY U VYŠKOVA	46
12.2	OBEC HLUBOČANY U VYŠKOVA	49
13	JAK ZAJISTIT FUNKČNOST A AKCESCHOPNOST JEDNOTEK POŽÁRNÍ OCHRANY KATEGORIE JPO V	51
14	DOBROVOLNÍ HASIČI OČIMA POZOROVATELE	58
15	NÁVRHY NA ŘEŠENÍ PROBLÉMOVÝCH OBLASTÍ V RÁMCI KATEGORIE JPO V	59
	ZÁVĚR	61
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	62
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	64
	SEZNAM OBRÁZKŮ	65
	SEZNAM TABULEK	66

ÚVOD

Základním posláním Hasičského záchranného systému České republiky je chránit životy, zdraví a majetek obyvatel před požáry a poskytovat lidem účinnou pomoc při mimořádných událostech. Tento systém by nemohl fungovat bez profesionálních jednotek hasičů, stejně jako by nemohl fungovat bez jednotek sboru dobrovolných hasičů, kteří tvoří jeho převážnou část.

Teoretická část práce se zabývá charakteristikou integrovaného záchranného systému a Hasičského záchranného sboru České republiky, součástí je i vymezení jednotlivých druhů a kategorií jednotek požární ochrany. Praktická část je zaměřena na proces zřizování jednotek sboru hasičů a především pak na jednotky sboru dobrovolných hasičů kategorie JPO V v obcích Tučapy a Hlubočany u Vyškova.

Cílem práce je seznámit čtenáře s obecnou charakteristikou Hasičského záchranného sboru České republiky a specifikovat jednotky sboru dobrovolných hasičů obce. Práce je dále zaměřená na dvě jednotky sboru dobrovolných hasičů obce kategorie JPO V v okrese Vyškov a na problémy, se kterými se tyto jednotky potýkají. Závěrečná část uvádí možné návrhy na řešení zjištěných nedostatků.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VYBRANÉ ZÁKLADNÍ POJMY

Úvodní kapitola vymezuje vybrané základní pojmy vyskytující se v textu.

1.1 Mimořádná událost

Mimořádnou událost lze charakterizovat jako škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy a haváriemi, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací. [19]

1.2 Havárie

Havárií se rozumí mimořádná událost, která vznikla v souvislosti s provozem technických zařízení a budov, užitím, zpracováním, výrobou, skladováním nebo přepravou nebezpečných látek nebo nakládáním s nebezpečnými odpady. [19]

1.3 Záchranné práce

Za záchranné práce lze považovat činnosti k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí, zejména pak ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, a vedoucího k přerušení jejich příčin. [19]

1.4 Likvidační práce

Likvidační práce jsou činnosti vedoucí k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí. [19]

1.5 Krizová situace

Krizovou situací je mimořádná událost, narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při kterém je vyhlášen stav ohrožení státu, nouzový stav nebo stav nebezpečí. [19]

1.6 Požár

Požár je každé nežádoucí hoření, při kterém došlo k usmrcení nebo zranění osob nebo zvířat, ke škodám na majetku nebo životním prostředí a nežádoucí hoření, při kterém byly osoby, zvířata, majetek nebo životní prostředí bezprostředně ohroženy. [4]

2 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM ČESKÉ REPUBLIKY

Integrovaný záchranný systém (dále jen „IZS“) je koordinovaný postup složek IZS při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací. [3]

2.1 Složky integrovaného záchranného systému

Základními složkami IZS jsou [15]:

- Hasičský záchranný sbor České republiky,
- jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany,
- zdravotnická záchranná služba,
- Policie České republiky.

Ostatní složky IZS tvoří:

- vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil,
- obecní policie,
- orgány ochrany veřejného zdraví,
- havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby,
- zařízení civilní ochrany,
- neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím.

2.2 Zákon o integrovaném záchranném systému

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému upravuje práva a povinnosti při rozsáhlejších mimořádných událostech, kdy je vyžadována spolupráce více složek. [16]

IZS představuje pouze koordinaci postupu jeho složek a vymezuje pravidla pro společný zásah těchto složek, které po ukončení záchranných a likvidačních prací dál vykonávají svou základní činnost. [16]

Hlavním koordinátorem IZS je Hasičský záchranný sbor ČR. To znamená, že pokud na místě zasahuje více složek IZS, velení zpravidla přebírá příslušník HZS ČR, který řídí

a koordinuje činnost všech složek podílejících se na zásahu. Velitel zásahu má při provádění záchranných a likvidačních prací rozsáhlé pravomoci. Například může [15]:

- omezit či zakázat vstup na místo právě probíhajícího zásahu,
- nařídit evakuaci osob,
- vyzvat právnické nebo fyzické osoby k poskytnutí věcné či osobní pomoci,
- stanovit dočasná omezení zajišťující ochranu života, zdraví a majetku občanů a životního prostředí.

Základy zákona č. 239/2000 Sb. byly položeny v roce 1993, tedy v roce, kdy došlo ke vzniku samostatné České republiky. I když každodenní spolupráce hasičů, členů záchranné zdravotnické služby, policie a dalších složek při mimořádných událostech vždy v nějaké formě existovala, bylo třeba ji zlepšit. IZS tak vznikl z potřeby zlepšení spolupráce, která by přinesla tzv. synergický efekt, kterého lze dosáhnout pouze celkovou koordinací, synchronizací a optimalizací všech činností jednotlivých složek. [15]

Když v roce 1997 povodně zasáhly 1/3 území České republiky, ukázalo se, že chybí dostatečná právní úprava, která by vytvořila podmínky pro řešení mimořádných událostí tak velkého rozsahu. Následně tedy došlo ke vzniku nových zákonů, změnám stávajících zákonů a k úpravám vyhlášek. [9]

3 HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČESKÉ REPUBLIKY

Základním posláním Hasičského záchranného sboru ČR (dále jen „HZS“) je chránit životy, zdraví a majetek obyvatel před požáry a poskytovat jim účinnou pomoc při mimořádných událostech. [2]

3.1 Vznik hasičského záchranného sboru

První placený profesionální hasičský sbor v českých zemích vznikl v Praze 23. března roku 1853. [6]

Ve svých počátcích práce profesionálních i dobrovolných hasičů spočívala v hašení požárů, které zmařily spoustu lidských životů a napáchaly vysoké škody na majetku. S postupem času se však toto jednotné zaměření rozšířilo i na pomocné práce při různých nehodách a neštěstích. [6]

3.2 Působnost, úkoly a kompetence Hasičského záchranného sboru ČR

Působnost, úkoly a kompetence Hasičského záchranného sboru ČR v oblasti požární ochrany, krizového řízení, civilního nouzového plánování, ochrany obyvatelstva a integrovaného záchranného systému upravují následující zákony [9]:

- zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů,
- zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů (zmíněný v kapitole 1),
- zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a změně některých zákonů,
- vyhláška č. 246/2001 Sb., o požární prevenci,
- vyhláška č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany.

Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně

Účelem zákona č.133/1985 Sb., o požární ochraně je vytvořit podmínky pro zajištění účinné ochrany života a zdraví občanů a majetku před požáry a pro poskytování pomoci při živelných pohromách a jiných mimořádných událostech. Z tohoto důvodu jsou v zákoně zakotveny povinnosti ministerstev a jiných správních úřadů, právnických a fyzických osob, postavení a působnosti orgánů státní správy a samosprávy na úseku požární ochrany, jakož i postavení a povinnosti jednotek požární ochrany. [1]

Mezi správní úřady na úseku požární ochrany patří Ministerstvo vnitra a hasičský záchranný sbor kraje. Úkoly státní správy na úseku požární ochrany, jež jsou stanoveny na základě tohoto zákona, plní v přenesené působnosti také orgány krajů a obcí. [16]

Dle tohoto zákona je každý povinen počínat si tak, aby svým chováním nezapříčinil vznik požáru a neohrozil tak zdraví a životy lidí, zvířat a majetek. [1]

Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru ČR

Základním posláním Hasičského záchranného sboru České republiky je chránit životy a zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech. [2]

Hasičský záchranný sbor ČR tvoří [17]:

- generální ředitelství HZS ČR, které je součástí Ministerstva vnitra,
- 14 hasičských záchranných sborů (dle počtu krajů),
- Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany ve Frýdku-Místku,
- Záchranný útvar HZS ČR v Hlučíně,
- odborná učiliště požární ochrany (Frýdek-Místek, Brno, Chomutov, Borovany),
- Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč,
- Technický ústav požární ochrany Praha,
- Opravárenský závod Olomouc,
- Základna logistiky Olomouc.

HZS při plnění svých úkolů spolupracuje se správními úřady a jinými státními orgány. Dále spolupracuje s orgány samosprávy, právníckými a fyzickými osobami, s mezinárodními organizacemi a zahraničními subjekty. Pro fungování spolupráce je nutné stanovit práva a povinnosti při poskytování pomoci a informací při mimořádných událostech, pokud tomu však nebrání ustanovení jiných právních předpisů nebo povinnost mlčenlivosti. [2]

HZS je oprávněn uzavírat jménem České republiky se všemi subjekty uvedenými v předchozím odstavci dohody, které upravují bližší podmínky a způsob vzájemné spolupráce. [2]

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení se týká mimořádných událostí, jejichž rozsah je tak velký, že běžná činnost správních úřadů a složek IZS nepostačuje na jejich likvidaci. V takovém případě hovoříme o krizové situaci, kdy se jako opatření vyhláší některý z krizových stavů. Zákon upravuje působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků při přípravě na krizové situace a při jejich řešení, přičemž mezi orgány krizového řízení dle zákona patří: vláda, ministerstva a jiné ústřední správní orgány, dále pak orgány kraje a obce. [16]

3.3 Pracovní den profesionálního hasiče

24 hodin denně, sedm dní v týdnu jsou příslušníci Hasičského záchranného sboru ČR (dále jen „HZS“) nebo členové dobrovolných jednotek požární ochrany připraveni chránit lidské životy i majetek občanů České republiky. [6]

Délka pracovního dne každého profesionálního hasiče je 24 hodin. Pracovní den na stanici může být někdy vcelku klidný, jindy však rušný a pestrý. Jisté však je, že každý příslušník na minutu přesně ví, co má dělat. Následující rozvrh služby ukazuje, čím se hasiči mohou zabývat v době, kdy právě nemusí vyjet k zásahu. [6]

Tab. 1. Pracovní náplň příslušníka HZS ČR na požární stanici

Časové období (v hod.)	Pracovní náplň
7:00	Střídání služby začíná převzetím vozidel. Požární automobily vyjedou na dvůr a spolu s ostatní technikou jsou zkontrolovány.
7:30	Denní program obvykle začíná pravidelným cvičením ve dvoře areálu požární stanice. Příslušníci trénují požární zásahy či vyprošťují figuríny zaklíněné v automobilech z nasimulovaných dopravních nehod. Zdokonalují svoje znalosti pravidelnou odbornou přípravou.
10:00 – 10:15	Krátká přestávka na oddech.
10:15	Pokračování praktických cvičení a jejich střídání s teoretickou výukou. V posledních desetiletích se úloha hasičů poněkud změnila. Úloha hasičů dnes nespočívá pouze v hašení požárů, ale je potřeba, aby hasiči byli i všestrannými techniky. Požárníci se dnes již neobejdou bez podrobných technických znalostí z oborů stavitelství a chemie či praktických dovedností, jako je práce s motorovou pilou.
12:00 – 12:30	Přestávka na oběd.
12:30	Čas vymezený pro údržbu požární stanice. Pracuje se také ve speciálních požárních dílnách na ošetření požární techniky a prostředků.
15:30 – 17:30	Sportování.
17:30	Hygiena a příprava na večeři.
18:00	Přestávka na večeři.
18:30	Večerní zaměstnání, které je spojeno s úklidem a odbornou přípravou, pokud se z důvodu zásahu nemohly konat v dopoledních hodinách. V případě, že dopoledne hasiči nevyjížděli k zásahu, tráví tento čas sportováním anebo sledování televizního programu.
23:00	Volný čas k odpočinku. Příslušníci využívají tento čas k odpočinku na lůžku, k četbě či ke sledování televize. Nesmí však opustit stanici, jelikož mají tzv. pohotovost na pracovišti, která končí v šest hodin ráno druhého dne. Většina z nich se zdržuje v prostorách určených k odpočinku. Uvnitř těchto místností jsou nad dveřmi umístěna velká poplašná světla spolu s reproduktorem. V případě, že se světla rozsvítí a z rozhlasu zazní hlášení, hasiči vyskočí, obléknou si ochranné oblečení a vklouznou do bot (jež mají složeny u lůžka). Následně se spustí po tyči do garáže, kde jsou umístěny automobily. Dveře garáže se otevírají, u vozidel se rozsvítí modrá výstražná světla a automobily vyjíždějí na místo určení.
6:00	Budíček. Příslušníci provedou úklid stanice a připraví se k předání služby do rukou svých spolupracovníků.
7:00	Konec služby. Hasiči mají za sebou čtyřadvacetihodinovou směnu, v tento a následující den mají volno.

Zdroj: [6]

4 JEDNOTKY POŽÁRNÍ OCHRANY

Jednotkou požární ochrany (dále jen „JPO“) se rozumí organizovaný systém, který tvoří odborně vyškolené osoby (hasiči), požární technika (zásahové automobily) a věcné prostředky požární ochrany (výbava automobilů, agregáty, apod.). [18]

Základním úkolem JPO je chránit životy a zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat pomoc při mimořádných událostech, které vyžadují provedení záchranných, resp. likvidačních prací. [18]

Dnes na území České republiky působí přibližně 8 400 jednotek PO. Profesionální hasiči jsou rozmístěni zhruba na 240 stanicích a dalších 7 800 jednotek je registrováno v jednotkách sboru dobrovolných hasičů obcí. Zbylé jednotky tvoří profesionální hasičské záchranné sbory podniků a jednotky sborů dobrovolných hasičů podniků. Celkový počet jednotek požární ochrany v ČR je zvolen tak, aby byl na celém území republiky zajištěn zásah tří jednotek v čase od sedmi do dvaceti minut od ohlášení požáru či jiné MU. Tento systém se nazývá tzv. plošné pokrytí. [6]

JPO působí buď v operačním, nebo organizačním řízení. [18]

Operačním řízením se rozumí činnost od přijetí zprávy o vzniku požáru nebo jiné mimořádné události ohrožující životy, zdraví, životní prostředí či majetek, až po návrat hasičů a prostředků na místo stálé dislokace. Operační řízení zahrnuje například: výjezd JPO, jízda na místo zásahu, provádění záchranných prací, atd. [18]

Organizační řízení je činnost potřebná k dosažení stálé organizační, technické a odborné způsobilosti hasičů a prostředků požární ochrany k plnění úkolů JPO. Organizační řízení zahrnuje například: školení a výcvik hasičů, pravidelnou údržbu a kontrolu požární techniky a ostatních prostředků požární ochrany, atd. [18]

Hasiči jsou v JPO rozděleni do čet, družstev, družstev o zmenšeném početním stavu a skupin. [18]

Tab. 2. Rozdělení a složení jednotek požární ochrany

Rozdělení a složení JPO			
Četa	Družstvo	Družstvo o zmenšeném početním stavu	Skupina
2 až 3 družstva, případně skupiny	velitel + 5 hasičů	velitel + 3 hasiči	velitel skupiny + 1 až 2 hasiči

Zdroj: [18]

4.1 Druhy jednotek požární ochrany

Jednotky požární ochrany dělíme do 4 skupin [18]:

- 1) Jednotky hasičského záchranného sboru kraje, které jsou součástí hasičských záchranných sborů krajů a jsou zřizovány státem. Příslušníci jednotek HZS kraje jsou hasiči z povolání (profesionální hasiči).
- 2) Jednotky sboru dobrovolných hasičů obce (dále jen „SDH“), které zřizuje obec (město). Činnost v jednotkách vykonávají členové jednotek SDH obce na základě dobrovolnosti, případně členové, kteří mají pracovní poměr uzavřený s obcí nebo HZS kraje.
- 3) Jednotky hasičského záchranného sboru podniku, které zřizují právnické nebo podnikající fyzické osoby, jež provozují činnosti se zvýšeným nebo vysokým požárním nebezpečím. Činnost v jednotkách HZS podniku vykonávají zaměstnanci právnických nebo podnikajících fyzických osob jako své povolání v pracovním poměru.
- 4) Jednotky sboru dobrovolných hasičů podniku jsou zřizovány právnickými nebo podnikajícími fyzickými osobami, které provozují činnosti se zvýšeným nebo vysokým požárním nebezpečím. Činnost v těchto jednotkách zajišťují zaměstnanci právnických nebo podnikajících fyzických osob na základě dobrovolnosti.

4.2 Kategorie jednotek požární ochrany

Jednotky požární ochrany se dále dělí do šesti následujících kategorií [18]:

1) JPO I

- jednotka Hasičského záchranného sboru ČR, která zabezpečuje výjezd družstev (1+5) nebo jednoho až tří družstev o zmenšeném početním stavu (1+3) nebo jejich kombinaci,
- jednotka poskytuje pomoc obcím na území svojí působnosti,
- v místě dislokace, tj. požární stanice plní úkoly místní JPO (v případě menšího počtu profesionálních hasičů na stanici spolupracuje JPO I zpravidla s místní jednotkou SDH obce),
- doba výjezdu do 2 minut,

2) JPO II/1 (poloprofesionálové)

- jednotka SDH obce kategorie JPO II/1 zabezpečuje výjezd družstva o zmenšeném početním stavu,
- zřizuje se zpravidla v obci nad 1 000 obyvatel,
- doba výjezdu do 5 minut,

3) JPO II/2 (poloprofesionálové)

- jednotka SDH obce kategorie JPO II/2 zabezpečuje výjezd dvou družstev o zmenšeném početním stavu,
- zřizuje se zpravidla v obci nad 1 000 obyvatel,
- doba výjezdu do 5 minut,

4) JPO III/1

- jednotka SDH obce kategorie JPO III/1 zabezpečuje výjezd družstva o zmenšeném početním stavu,
- zřizuje se zpravidla v obci nad 1 000 obyvatel,
- doba výjezdu do 10 minut,

5) JPO III/2

- jednotka SDH obce kategorie JPO III/2 zabezpečuje výjezd dvou družstev o zmenšeném početním stavu,
- zřizuje se zpravidla v obci nad 1 000 obyvatel,
- doba výjezdu do 10 minut,

6) JPO IV

- jednotka hasičského záchranného sboru podniku, kterou zřizuje právnická nebo podnikající fyzická osoba,
- poskytuje speciální techniku na výzvu operačního systému HZS ČR (zpravidla na základě písemné dohody),
- doba výjezdu do 2 minut,

7) JPO V

- jednotka SDH obce kategorie JPO V zabezpečuje výjezd družstva o zmenšeném početním stavu (1+3),
- doba výjezdu do 10 minut,

8) JPO VI

- jednotka SDH podniku, kterou zřizuje právnická nebo podnikající fyzická osoba,
- poskytuje speciální techniku na výzvu operačního systému HZS ČR (zpravidla na základě písemné dohody),
- doba výjezdu do 10 minut.

4.3 Vnitřní organizace jednotek požární ochrany

Každá jednotka požární ochrany je složena z požární techniky, věcných prostředků požární ochrany a z velitele, který stanovuje počet [5]:

- a) příslušníků Hasičského záchranného sboru ČR, jde-li o jednotku hasičského záchranného sboru kraje,
- b) zaměstnanců podniku, jedná-li se o jednotku hasičského záchranného sboru podniku,
- c) členů jednotky sboru dobrovolných hasičů obce nebo členů jednotky SDH podniku a osob vykonávajících službu v jednotce SDH obce/podniku jako svoje zaměstnání.

4.4 Služby v jednotce hasičského záchranného sboru kraje a podniku

V jednotce HZS kraje a jednotce HZS podniku působí chemická, strojní, spojová, informační a technická služba.

Chemická služba

Poskytuje odbornou podporu při zásahu jednotek, kdy se na místě zásahu vyskytují nebezpečné látky. Udržuje provozuschopnost věcných prostředků požární ochrany, jedná se zejména o prostředky pro práci s nebezpečnými látkami sloužící pro dekontaminaci a detekci nebezpečných látek, plynů a hasiv. [5]

Strojní služba

Strojní služba udržuje provozuschopnost požární techniky a věcných prostředků požární ochrany, která má pohonnou část, a to včetně jejich základního příslušenství a hydraulických vyprošťovacích zařízení. Strojní služba se také zabývá údržbou opravárenských, diagnostických a dalších zařízení. [5]

Spojová služba

Pracovní náplní spojové služby je zabezpečovat linkové a rádiové přenosové prostředky včetně zařízení systému varování a vyzoomění spolu s jejich koncovými zařízeními. Služba provádí dohled nad rádiovou sítí požární ochrany. [5]

Informační služba

Úkolem informační služby je udržovat v provozu informační systémy včetně koncových zařízení sítí a prostředků informační techniky. Součástí práce informační služby je i dohled nad přenosovou sítí. [5]

Technická služba

Udržuje provozuschopnost věcných prostředků požární ochrany. Jedná se zejména o požární hadice, požární armatury, záchranná vyprošťovací a pneumatická zařízení bez motorového pohonu, prostředky pro práci ve výšce nad zemským povrchem nebo pod vodní hladinou. [5]

4.5 Používání požární techniky a prostředků požární ochrany

Pokud jsou pro požární techniku a věcné prostředky požární ochrany stanoveny technické podmínky, lze je do vybavení jednotek zařadit jen tehdy, když vyhovují těmto stanoveným podmínkám. V případě, že technické podmínky nejsou dány právním předpisem, platí technická norma nebo mezinárodní technické pravidlo. [5]

Požární techniku a věcné prostředky požární ochrany mohou používat jen hasiči, kteří mají osvědčení o odborné způsobilosti dle § 35 odst. 5 pro výkon funkce, kterou v jednotce vykonávají nebo jejichž znalosti a praktické dovednosti byly ověřeny dle § 36 odst. 4. [5]

Při používání dýchacích přístrojů a podobných věcných prostředků PO, jejichž provozuschopnost souvisí se zevnějškem hasiče, musí být hasiči upraveni tak, aby při používání těchto prostředků neohrozili svou vlastní bezpečnost. To v praxi znamená, že hasič musí mít délku vlasů v obličejové části maximálně po obočí (nesmí přesahovat ušní boltce) a na krku maximálně délku vlasů po úroveň límce košile. Tvář hasiče musí být vždy hladce oholena (povolen je pouze krátce střižený knír, který nezasahuje do těsnící linie masky nebo polomasky). [5]

Použití požární techniky a věcných prostředků PO lze jedině v případě, že je provedena kontrola provozuschopnosti před samotným zařazením k jednotce, před a po jejich použití, a to v pravidelných intervalech nebo dle podmínek stanovených výrobcem, a pokud je to vyžadováno, provádí se kontrola také při střídání směn. [5]

O prováděných kontrolách se vedou záznamy, které se uchovávají po dobu 5 let. [5]

4.6 Organizace řízení v jednotkách požární ochrany

Výkon služby profesionálních hasičů spolu s členy jednotky dobrovolných hasičů obce, kteří vykonávají službu jako svoje zaměstnání, je organizovaný tak, aby na stanicích byla po dobu 24 hodin zajištěna akceschopnost jednotky. Akceschopnost jednotky nemusí být 24 hodin pouze v případě, že pro výkon služby hasičů z povolání je stanovena směna kratší, než je uvedené časové období anebo je početní stav hasičů z povolání ve směně měněn z důvodu nebezpečí požáru v územním obvodu stanice. [5]

Při výkonu služby jsou hasiči z povolání povinni nosit stejnokroj, který musí být čistý a nepoškozený. [5]

Aby byla zajištěna čtyřadvacetihodinová akceschopnost jednotky hasičů z povolání, je nutné, aby střídání příslušníků, jimž směna končí, probíhalo současně se střídáním s nově nastupujícími do služby. Během střídání směn si hasiči z povolání předávají úkoly, věcné prostředky požární ochrany, požární techniku a další skutečnosti potřebné pro výkon služby nadcházející směny. [5]

Velitel jednotky (který byl stanoven zřizovatelem jednotky nebo hasič z povolání, jenž byl určen velitelem jednotky po dobu výkonu služby ve směně) provádí kontrolu, zda jsou hasiči z povolání nastupující na výkon služby (směnu) dostatečně připraveni, a upřesní jejich organizační zařazení. [5]

V případě, že některý z hasičů není připraven na výkon služby, nebo existují-li skutečnosti, které by mohly nepříznivě ovlivnit jeho výkon služby, upozorní příslušník velitele jednotky na tuto skutečnost. Stejně tak příslušník podává informace o případných nedostatcích a závadách při předání služby. Velitel poté provádí záznam do tzv. strážní knihy, včetně záznamu o přijatých opatřeních vedoucích k nápravě. [5]

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 VZNIK A HISTORIE SBORŮ DOBROVOLNÝCH HASIČŮ

Podle dostupných informací vznikl první český sbor dobrovolných hasičů v roce 1864 ve Velvarech u Slaného, který vznikl v roce 1864, tedy o 11 let později nežli první profesionální sbor v Čechách. Jeho zakladatelem byl jistý pan Karel Krohn, který se stal, v době svého pobytu v Hamburku, svědkem velkého požáru. Během pozorování zásahu jej zaujala pohotovost, organizovanost a obratnost členů ochranných sborů a tato událost mu vnukla myšlenku založit v Čechách sbor podobně vycvičených mužů. Jakmile se Krohn vrátil domů do Velvar, tuto svou ideu zrealizoval, netušíc, že právě položil základy budoucí mohutné organizaci. [6]

Na Moravě byl první dobrovolný hasičský sbor založen roku 1868 ve Velkém Meziříčí.

Až teprve v 70. letech 19. století vznikla obcím, s padesáti a více domovními čísly ze zákona povinnost zakládat hasičské sbory. Pro Moravu vznikla tato povinnost v roce 1873, pro Čechy pak o tři roky později. [6]

6 JEDNOTKY SBORU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ OBCE

V současné době často dochází na straně veřejnosti k záměně dvou podobných, ale naprosto rozdílných pojmů - jednotka sboru dobrovolných hasičů obce a sbor dobrovolných hasičů. Je proto nutné říci, že se nejedná o jeden a týž pojem. [20]

Jednotka SDH obce je organizace, která je zřizována obcí, a je jí zabezpečována jak po finanční, tak i materiální stránce. Jednotka se podílí na likvidačních a záchranných pracích při mimořádných událostech a tyto jednotky zařazené do plošného pokrytí jsou základní složkou IZS. [9]

Sbor dobrovolných hasičů je zpravidla název základní organizace občanského sdružení, jenž působí na úseku požární ochrany. Jedná se například o Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska a jiné. Obec může sboru na jeho činnost poskytovat dotaci a spolupracovat s ním v oblasti PO a v oblasti ochrany obyvatelstva. Sbory se většinou řídí zákonem o sdružování občanů. [20]

7 ZŘIZOVÁNÍ JEDNOTEK SBORU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ OBCE

Zřizování jednotky SDH obce je administrativně i organizačně náročný proces. Celý tento proces lze shrnout do devíti základních bodů [20]:

- 1) projednání možnosti o zřízení jednotky SDH obce,
- 2) nábor členů do jednotky,
- 3) zřízení jednotky na zasedání zastupitelstva obce a zveřejnění usnesení o zřízení jednotky SDH obce,
- 4) zajištění pravidelných zdravotních prohlídek členů jednotky SDH obce,
- 5) uzavření smluvních vztahů se členy jednotky,
- 6) výběr a jmenování člena do funkce velitele jednotky,
- 7) zabezpečení vybavení jednotky požární technikou a věcnými prostředky, a to včetně prostředků sloužících k plnění úkolů civilní ochrany a ochrany obyvatelstva,
- 8) vybavení členů jednotky SDH obce osobními a kolektivními ochrannými prostředky, které jsou nezbytné pro výkon jejich činnosti a funkčnosti jednotky,
- 9) zajištění odborné způsobilosti členů jednotky, např. odborná příprava a praktické výcviky členů.

7.1 Projednání možnosti o zřízení jednotky sboru dobrovolných hasičů obce

K projednání o zřízení jednotky SDH obce dochází na půdě zastupitelstva obce. Ještě předtím je potřeba pověřit konkrétní osobu, která zajistí zpracování podkladů pro rozhodnutí, zda zřídit samostatnou jednotku SDH obce nebo zda sdružit prostředky s jiným subjektem, který je rovněž povinen zřídit jednotku PO, a vytvořit tak společnou jednotku PO či se smluvně dohodnout s jinou jednotkou. Pověřený jedinec musí mít přehled o dostupných jednotkách SDH okolních obcí, o podmínkách, za kterých lze zřídit společnou jednotku PO, o nákladech na činnost jednotky SDH a o zájmu občanů působit v dobrovolné jednotce apod. [20]

Poté následuje jednání s příslušným územním odborem HZS kraje, kde se řeší problematika týkající se zřízení jednotky SDH obce, její kategorie v plošném pokrytí kraje, její využitelnost, zajištění základních činností jednotky, možnosti sdružení s jinými obcemi, resp. jednotkami, evidenční číslo jednotky atd. [20]

Při samotném zasedání zastupitelstva obce je asi nejdůležitější najít odpověď na otázku, zda zřídit samostatnou jednotku SDH obce, společnou jednotku PO nebo se smluvně dohodnout s jinou jednotkou. Pomoci při hledání odpovědi by měla již zmíněná pověřená osoba, která by měla mít k dispozici informace a argumenty, které zastupitelstvu rozhodování ulehčí. Pokud obec shledá, že je pro ni lepší a vhodnější variantou společná jednotka PO, je třeba začít jednat s okolními subjekty, které mají povinnost jednotku zřídit a kde jednotka již fyzicky existuje. Ovšem žádná jednotka není povinna návrh na společnou jednotku přijmout a záleží čistě na její ochotě a především na jejích možnostech zabezpečení potřebného počtu sil a prostředků, který musí jednotka bezpodmínečně zajistit (dle přílohy zákona o PO). Informaci o vhodných subjektech lze získat na územně příslušném HZS kraje. Pakliže se dva subjekty dohodnou na společné jednotce PO, nestačí pouze souhlasné vyjádření ze strany již existujícího subjektu, ale je nutné mít souhlas i již zmíněného HZS kraje. [20]

7.2 Nábor členů do jednotky

Počet členů jednotky SDH obce vychází z přílohy č. 4 vyhlášky 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany. [5]

Tab. 3. Základní a minimální počet členů jednotky SDH obcí

Vnitřní organizace jednotky	Kategorie jednotky				
	JPO II/1	JPO II/2	JPOIII/1	JPOIII/2	JPOV
Základní početní stav členů	12	24	12	24	9
Počet členů v pohotovosti pro výjezd	4	8	4	8	4
Funkce					
Velitel jednotky	1	1	1	1	1
Velitel družstva	2	5	2	5	2
Strojník	3	6	4	6	2
Hasič, starší hasič	6	12	5	12	4

Zdroj: [5]

Co se týče zabezpečení jednotky dostatečným počtem členů, často obec využívá možnosti jednat s místními občanskými sdruženími působícími v oblasti PO, kde lze najít potenciaální členy nově vzniklé jednotky, kteří se již orientují v problematice požární ochrany i ochrany obyvatelstva a mají k hasičské činnosti vztah. [20]

Při náboru členů do jednotky SDH obce je taktéž vhodné spolupracovat s příslušným HZS kraje. Nábor může mít podobu vyhlášení časového intervalu, kdy se zájemci mohou hlásit na určeném místě, nebo vyhlášení jednoho až dvou termínů, kdy se zájemci mohou dostavit na konkrétní místo. [20]

Při náboru členů do jednotky je nutné seznámit uchazeče o podmínkách vstupu. Jedná se například o informace týkající se představy o fungování a úkolech jednotky. Během pohovorů s jednotlivými uchazeči je vhodné si předem vytipovat jedince na funkce velitelů a strojníků. [20]

7.3 Zřízení jednotky

Po zajištění dostatečného počtu členů pro zřízení jednotky SDH obce nebo souhlasu HZS kraje a subjektu oprávněného a schopného zajistit zásah na území dané obce svojí jednotkou PO následuje projednání vlastního zřízení jednotky na zasedání zastupitelstva obce.

Důležitým bodem je jednání o formě smluvního vztahu členů jednotky k obci dle zákoníku práce, který může mít podobu [20]:

- a) pracovní smlouvy,
- b) dohody o pracovní činnosti,
- c) dohody o provedení práce,
- d) dohody o členství v jednotce bez vzniku pracovněprávního vztahu, kde jsou vymezena práva a povinnosti obou smluvních stran.

Při jednání o zřízení je taktéž nutné určit, komu bude velitel jednotky odpovídat za její činnost a za zajištění její akceschopnosti. Zpravidla je tímto úkolem pověřen starosta obce, který má pravomoc velitele, dle zákona o požární ochraně, jmenovat a odvolat. [20]

O usnesení zastupitelstva o zřízení JSDH obce je žádoucí informovat občany například na úřední desce, obecním rozhlasem nebo v místním tisku apod. [20]

Zřízení musí mít listinnou podobu, kde minimální rozsah dokumentace o zřízení jednotky stanovuje § 12 nařízení vlády č. 172/2001 Sb., k provedení zákona o PO, ve znění pozdějších předpisů, obsahuje [20]:

- a) zřizovací listinu nebo příslušnou smlouvu (v případě, že se jedná o společnou jednotku PO),
- b) stejnopis jmenovacího dekretu velitele jednotky,
- c) seznam členů jednotky,
- d) dokumentaci o odborné způsobilosti členů,
- e) doklad o zdravotní způsobilosti členů pro výkon služby.

Jednotka SDH obce může být zřízena jako [20]:

- a) organizační složka obce. Zřizovací listinou je zřizovací listina organizační složky obce,
- b) součást obecního úřadu. Zřizovací listina se vyhotoví samostatně nebo může být nahrazena organizačním řádem obce, ze kterého jasně vyplývá zřízení jednotky, například oddělení obecního úřadu,
- c) společná jednotka PO. Zřizovací listina se vyhotoví buď samostatně, nebo je nahrazena smlouvou o zřízení společné jednotky PO dle § 69 zákona o požární ochraně.

Přesná forma zřizovací listiny není stanovena, tudíž se listiny jednotlivých jednotek od sebe mohou lišit. Listina může obsahovat například tyto body: identifikační údaje, předmět činnosti, osoby oprávněné k jednání za jednotku, vymezení majetku, vymezení působnosti, finanční zabezpečení, členy jednotky, organizaci a činnost jednotky, dotčené zájmy vzniklé činností jednotky a podmínky, za nichž dojde ke zrušení jednotky. [20]

Forma zřízení jednotky

Existují tři různé formy, mezi nimiž mohou jednotky SDH obce volit, přičemž jsou všechny z pohledu zákona o PO právníckými osobami [20]:

- a) obecně prospěšná společnost,
- b) veřejná nezisková organizace,
- c) příspěvková organizace.

7.4 Zdravotní prohlídky členů jednotky sboru dobrovolných hasičů obce

Ve fázi zřizování jednotky SDH obce musí každý nový člen absolvovat vstupní prohlídku stejně jako u většiny zaměstnání. Prohlídka se u každého člena provádí vždy ještě před zahájením jeho výkonu služby v jednotce, tj. před zařazením do jednotky SDH obce nebo před vznikem pracovněprávního vztahu. Vstupní zdravotní prohlídka se skládá z komplexního fyzikálního vyšetření, a to včetně orientačního vyšetření zraku, sluchu, kůže, podpurného a pohybového aparátu, orientačního neurologického vyšetření a orientačního chemického vyšetření moči. Orientační vyšetření znamená, že jej může provést praktický lékař. Budoucí člen tedy nemusí absolvovat vyšetření u několika různých specialistů. [20]

Členem jednotky může být i profesionální hasič, který se pravidelných prohlídek účastní v rámci zaměstnání. Není proto potřeba, aby dané vyšetření znovu podstupoval, stačí, když předloží platnou kopii poslední zdravotní prohlídky, a tím je celá věc pokládána za uzavřenou. [20]

Pokud má člen jednotky SDH obce plnit úkoly v rámci ochrany obyvatelstva a civilní ochrany, které nevyžadují způsobilost na úrovni tzv. výjezdového hasiče, posuzující lékař zohlední jeho zdravotní stav ve vztahu k jeho zařazení a činnostem v jednotce, jež se od něj očekávají. [20]

U nositele dýchací techniky (izolační dýchací přístroj), tedy hasiče, který se účastní zásahů, se navíc provádí spirometrické a elektrokardiografické vyšetření, tj. EKG. [20]

7.5 Uzavření smluvních vztahů se členy jednotky

Forma smluvního vztahu mezi členem jednotky SDH obce a obcí není v zákoně o požární ochraně jednoznačně stanovena. V případě, že je jednotka zřízena jako součást obecního úřadu nebo organizační složka obce, jsou členové zaměstnanci obce. [20]

Ustanovení § 29 odst. 1 písm. a) zákona o PO uvádí, že obec dobrovolným hasičům za hašení požárů a záchranné práce při živelných pohromách a jiných MU poskytuje odměnu, pokud člen jednotky provádí zásah v jeho mimopracovní době. Zde je nutné podotknout, že mezi činnostmi v jednotce pro zajištění její akceschopnosti patří také pravidelná

údržba a kontrola požární techniky a věcných prostředků. I když slovní spojení „poskytuje odměnu“ může vyvolat dojem, že tomu tak skutečně je, praxe je jiná. Hasiči svou činnost v jednotce vykonávají dobrovolně, a protože řada jednotek dostává peníze, které pokryjí jen náklady na akceschopnost jednotky, obvykle dochází k tomu, že se dobrovolní hasiči svého nároku na odměnu automaticky vzdávají. Pro laika je to na první pohled možná zvláštní jev, nicméně ten, kdo některého z dobrovolných hasičů zná, ví, že největší odměnou je pro něj už jen to, že se může účastnit výjezdu a pomáhat druhým. K tomuto názoru mě přivádí skutečnost, že jsem již několikrát měla možnost vidět dobrovolného hasiče utíkat k zásahu po ohlášení požáru formou SMS a rozhlasem. [20]

Obecně se doporučují následující formy smluvních vztahů [20]:

- a) dohoda o provedení práce – u JPO V, JPO III, kde není předpoklad většího počtu zásahů a celkový počet odpracovaných hodin se pohybuje do 150 hodin ročně,
- b) dohoda o pracovní činnosti – u JPO II, kde je předpoklad překročení 150 hodin ročně ve prospěch činnosti v jednotce (např. výjezdy k dopravním nehodám),
- c) pracovní poměr – u JPO II, resp. JPO III je vhodné zvážit i možnost uzavřít se členy jednotky klasický pracovní poměr, např. s velitelem jednotky nebo strojníkem, který se bude starat o dokumentaci jednotky a údržbu techniky a věcných prostředků.

7.6 Jmenování velitele jednotky

Velitele jednotky SDH obce jmenuje a odvolává starosta obce dle § 68 odst. 1 zákona o PO. [20]

Ještě předtím, než starosta jmenuje člena do funkce velitele, musí požádat územně příslušný HZS kraje o vyjádření ke způsobilosti navrženého jedince k výkonu funkce velitele jednotky. Zároveň starosta obce přihlíží i k návrhu občanského sdružení, které působí v oblasti požární ochrany. [20]

Na funkci velitele jednotky by měl být dosazen člen, který má u ostatních přirozenou autoritu a současně je schopen řídit kolektiv, a to i ve vypjatých situacích při mimořádných událostech, které jsou u hasičů na denním pořádku. Dále se doporučuje, aby měl budoucí velitel praxi v jednotce SDH obce a byl spjat s činností jednotky a obcí samotnou. [20]

7.7 Vybavení technikou a věcnými prostředky požární ochrany

Minimální požadavky na vybavení jednotlivých kategorií jednotek je zakotveno v příloze č. 4 vyhlášky o jednotkách PO. Další vybavení jednotky se odvíjí od předurčenosti jednotky SDH obce pro záchranné práce, např. v systému předurčenosti [20]:

- a) pro záchranné práce při silničních dopravních nehodách,
- b) na haváriích s únikem nebezpečných látek a
- c) na předurčenosti na pro plnění úkolů v rámci ochrany obyvatelstva.

Tab. 4. Minimální vybavení technikou a věcnými prostředky PO

Požární technika a věcné prostředky požární ochrany ³⁾	Kategorie jednotky				
	JPOII/1	JPOII/2	JPOIII/1	JPOIII/2	JPOV
Cisternová automobilová stříkačka v základním provedení neboli CAS	1	1	1	1	1¹⁾
Dopravní automobil	1	1	1	1 ¹⁾	1¹⁾
Automobilový žebřík do 30 m	1 ²⁾	1 ²⁾	1 ²⁾	1 ²⁾	x
Automobilová plošina do 30 m	1 ²⁾	1 ²⁾	x	x	x
Odsavač kouře nebo přetlakový ventilátor	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1¹⁾
Motorová stříkačka	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1
Dýchací přístroj	4	8 ¹⁾	4	8 ¹⁾	4¹⁾
Vozidlová radiostanice požární ochrany	2	2	2	2	x
Přenosná radiostanice požární ochrany	2	4	2	4	1¹⁾
Mobilní telefon	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1¹⁾

Zdroj: [5]

1) Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce je vybavena uvedenou požární technikou a věcnými prostředky požární ochrany pouze v případě, kdy je to odůvodněno plošným pokrytím a dokumentací zdolávání požáru objektů, jejichž ochranu před požáry a dalšími mimořádnými událostmi daná jednotka sboru dobrovolných hasičů zabezpečuje. Dýchací přístroje, přetlakové ventilátory a motorové stříkačky umístěné v CAS nebo v jiné požární technice, která patří k vybavení jednotky, se započítávají do celkového počtu. [5]

2) Vybavení jednotky SDH výškovou technikou se odvíjí od počtu obyvatel obce a uskutečnitelnosti přepravy automobilového žebříku či automobilové plošiny.

Obec do 15 000 obyvatel [5]:

- pokud je v obci více než 10 % budov s více než 5 nadzemními podlažními a pokud není uskutečnitelná přeprava automobilového žebříku a automobilové plošiny z jiné stanice nebo jednotky do 15 minut

Obec nad 15 000 obyvatel [5]:

- pokud v obci není uskutečnitelná přeprava automobilového žebříku nebo automobilové plošiny z jiné stanice jednotky do 15 minut

3) Pokud se s jednotkou SDH obce počítá pro systém záchranných prací při haváriích, dopravních nehodách a živelných pohromách a k ochraně obyvatelstva, může být vybavována požární technikou a věcnými prostředky požární ochrany nebo jinými prostředky nad rámec minimální hranice. Dalším důvodem pro nadstandardní vybavení jednotek může být jeho odůvodnění havarijním plánem kraje nebo dokumentací zdolávání požáru objektů, jejichž ochranu před požárem a jinými MU jednotka zabezpečuje. Vybavení jednotek SDH požární technikou a prostředky požární ochrany může být zvýšeno až na jedenapůlnásobek limitů uvedených v tabulce (zaokrouhluje se nahoru). [5]

Mimo vybavení jednotky SDH obce technikou a věcnými prostředky je potřeba zajistit systém informování členů jednotky o vyhlášení poplachu. Tuto funkci obvykle plní siréna a místní rozhlas v obci spolu s tzv. pagery, což jsou krátké textové nebo hlasové zprávy, které přicházejí členům jednotky na jejich mobilní telefony a ve zkratce jim podávají základní informace o požáru a jiných MU. [20]

7.8 Vybavení členů jednotky ochrannými pracovními prostředky

Každý zaměstnavatel má vůči svým zaměstnancům povinnosti v oblasti BOZP neboli bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Zaměstnavatel je povinen vyhodnotit rizika, se kterými se zaměstnanci při výkonu práce mohou setkat a stanovit odpovídající ochranné pracovní prostředky a další opatření, aby tato rizika zcela eliminoval, nebo alespoň snížil. [20]

Pro zaměstnance obce odpovědného za oblast BOZP je většinou obtížné vyhodnotit rizikovost práce člena jednotky SDH obce, a proto je obcím doporučeno vycházet z pokynu ge-

nerálního ředitele HZS ČR. Platí, že veškeré ochranné pracovní prostředky musí odpovídat požadavkům stanoveným právními předpisy nebo technickými normami. [20]

Ochranné pracovní prostředky, které jsou poskytovány členovi jednotky při výkonu práce na místě zásahu, při provádění praktického výcviku, při pověřovacích a praktických cvičeních a při plnění úkolů v oblasti ochrany obyvatelstva v základním rozsahu, jsou uvedeny v následující tabulce. [20]

Tab. 5. Minimální rozsah osobních ochranných prostředků člena jednotky

Druh osobního ochranného prostředku	Počet pro jednoho hasiče
Pracovní stejnokroj (100% bavlna; směs bavlny a syntetických materiálů - nesmí se použít při zásahu)	1
Čepice k pracovnímu stejnokroji	1
Ochranný oděv pro hasiče třívrstvý - kalhoty a blůza (doporučeno u JPO II a JPO III)	1
Ochranný oděv jednovrstvý pro hasiče pro likvidaci požárů ve venkovním prostředí - kalhoty a blůza (doporučeno u JPO V)	1
Přilba pro hasiče (s mrazuvzdorností menší než -15 °C)	1
Zásahová obuv pro hasiče holeňová	1
Ochranné rukavice pro hasiče - pár (tzv. zásahové rukavice)	1
Ochranné rukavice proti mechanickým rizikům - pár (tzv. pracovní rukavice)	1

Zdroj: [20]

Vybavování jednotky SDH obce společnými ochrannými prostředky se odvíjí od činností, které se po dané jednotce vyžadují. Společné ochranné prostředky nejsou zpravidla přiděleny jednomu členovi, ale jsou uloženy tak, aby k nim měl přístup každý člen jednotky. Jedná se například o hasičský opasek s karabinou s minimální pevností 22 kN v podélném směru, požárnickou sekyru, izolační dýchací přístroj, přilbu pro práci s motorovou řetězovou pilou, protichemický ochranný oděv, reflexní ochrannou vestu a o ochranný oděv proti ohni. [20]

7.9 Odborná způsobilost a příprava dobrovolných hasičů

Je stanoveno, že [1]:

- a) velitelé, strojníci a technici mohou svou funkci vykonávat pouze s požadovanou odbornou způsobilostí,
- b) členové dobrovolných JPO musí projít základní odbornou přípravou, která v sobě zahrnuje teoretickou přípravu, praktický výcvik a tělesnou přípravu. Součástí je i požární sport.

Odborná způsobilost se ověřuje zkouškou a prokazuje se osvědčením, které u osob vykonávajících službu v jednotkách sborů dobrovolných hasičů obcí jako svoje zaměstnání, vydává ministerstvo. U velitelů a strojníků osvědčení vydává HZS kraje. [1]

8 POVINNOSTI ČLENŮ JEDNOTKY SBORU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ

Členové jednotky sboru dobrovolných hasičů obce jsou povinni [1]:

- a) plnit úkoly, které vyplývají ze základního poslání jednotek požární ochrany,
- b) během zásahu na místě požáru, při záchranných pracích nebo jiných mimořádných událostech plnit rozkazy velitele zásahu a respektovat pokyny svých nadřízených (příčemž velitel JPO odpovídá za připravenost a činnost jemu podřízené jednotky zřizovateli této jednotky),
- c) dodržovat předpisy o požární ochraně upravující činnost na místě zásahu,
- d) udržovat si potřebnou fyzickou zdatnost pro činnost dobrovolného hasiče,
- e) prohlubovat si svoje teoretické znalosti v oblasti požární ochrany,
- f) účastnit se stanovených preventivních zdravotních prohlídek.

8.1 Základní úkoly dobrovolných hasičů

Mezi základní úkoly jednotky požární ochrany obce patří provádět přímý požární zásah, záchranné práce při živelných pohromách a jiných MU a neprodleně podávat zprávy o svém výjezdu a zásahu územně příslušnému HZS kraje. [1]

Výkonem služby členů JPO jsou takové činnosti, které směřují k předcházení požárům a jejich zdolávání, snižování následků živelných pohrom či jiných MU, včetně zvyšování akceschopnosti jednotky. [1]

9 POVINNOSTI OBCE VŮČI JEDNOTCE SBORU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ

Jednotku SDH obce zřizuje obec a obecní úřad. Členové sboru dobrovolných hasičů provádí (dále jen „SDH“) hašení požárů a záchranné práce při živelných pohromách a jiných mimořádných událostech a plní další úkoly dle zvláštního právního předpisu ve svém územním obvodu. [1]

Dále obec [1]:

- udržuje akceschopnost jednotky sboru dobrovolných hasičů obce,
- zabezpečuje odbornou přípravu členů jednotky SDH obce,
- zabezpečuje materiální a finanční potřeby jednotky sboru dobrovolných hasičů obce a požární ochrany,
- zajišťuje péči o členy jednotky sboru dobrovolných hasičů obce, jakož i péči o zaměstnance zařazené v jednotkách hasičských záchranných sborů podniků, členy jiných jednotek sborů dobrovolných hasičů obce nebo podniků, popřípadě i o osoby vyzvané k poskytnutí osobní pomoci, v případě, že zasahují za ztížených podmínek nebo u déle trvajícího zásahu na území obce,
- zabezpečuje a hradí členům jednotky sboru dobrovolných hasičů obce preventivní zdravotní prohlídky,
- zabezpečuje výstavbu a údržbu objektů požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení, především pro potřeby svého územního obvodu,
- zřizuje ohlašovnu požárů a další místa, odkud lze požár hlásit,
- zabezpečuje zdroje vody pro hašení požárů a jejich trvalou použitelnost (mimo jiné stanoví také další zdroje vody a podmínky pro zajištění jejich trvalé použitelnosti),
- umožňuje dislokaci jednotek hasičského záchranného sboru v katastrálním území obce dle nařízení kraje,
- přispívá na provoz vybavení jednotek sboru dobrovolných hasičů,
- spolupracuje se sousedními obcemi při plnění úkolů k zabezpečení požární ochrany,
- organizuje preventivně výchovnou činnost,

- obecně závaznou vyhláškou vydává požární řád obce a stanovuje podmínky k zabezpečení požární ochrany při akcích, kterých se zúčastní větší počet osob.

10 HASIČSKÝ ZÁCHRANÝ SBOR JIHOMORAVSKÉHO KRAJE A JEDNOTKY V OKRESE VYŠKOV

HZS Jihomoravského kraje je organizační složkou státu, má svoje IČ i DIČ a není plátcem DPH. Sídlo má v druhém největším městě České republiky, a to v Brně. Nynějším ředitelem je plk. Ing. Jiří Pelikán. [13]

10.1 Hasičský záchranný sbor Jihomoravského kraje

HZS Jihomoravského kraje je součástí Hasičského záchranného sboru České republiky a jeho úkolem je chránit životy, zdraví a majetek obyvatel před požáry a poskytovat potřebnou pomoc při mimořádných událostech. HZS Jihomoravského kraje, jak sám název napovídá, působí pouze na území Jihomoravského kraje a tvoří jej 26 stanic a celkem 723 jednotek požární ochrany. [13]

Tab. 6. Zastoupení jednotlivých JPO v rámci HZS JMK

Kategorie jednotky	Počet jednotek
JPO I	26
JPO II	9
JPO III	163
JPO IV	7
JPO V	493
JPO VI	25

Zdroj: [13]

V roce 2012 bylo na území Jihomoravského kraje zaznamenáno celkem 8 474 událostí, ke kterým byly povolány jednotky požární ochrany. Oproti loňskému roku došlo k mírnému nárůstu (o 9 %). Jednotky požární ochrany nejčastěji zasahovaly u technických havárií, požárů a u dopravních nehod. Požáry způsobily škodu vyčíslenou na 218,28 milionů korun, přičemž díky práci hasičů byly uchráněny hodnoty ve výši přes jednu miliardu korun. Při řešení nastalých mimořádných situací hasiči zachránili celkem 1 580 lidských životů a evakovali 872 osob. Přitom bylo zraněno celkem 42 hasičů, z toho 30 profesionálních a 12 dobrovolných. [14]

Tab. 7. Zásahová činnost jednotek požární ochrany za rok 2012

Okres	Celkem	HZS ČR	JSDH obcí	HZS podniků	JSDH podniků	Jiné	Události
Blansko	1 197	727	443	27	0	0	722
Brno-město	3 932	3 358	391	128	0	55	2 815
Brno-venkov	3 341	2 178	1 045	102	0	16	1 781
Břeclav	1 357	760	548	49	0	0	807
Hodonín	1 627	796	740	85	1	5	842
Vyškov	1 313	832	401	77	0	3	774
Znojmo	1 065	688	358	19	0	0	733
JMK	13 832	9 339	3 926	487	1	79	8 474

Zdroj: [14]

10.2 Jednotky požární ochrany v okrese Vyškov

V Jihomoravském kraji i okrese Vyškov tvoří dobrovolní hasiči převážnou většinu jednotek. V okrese se nachází tři profesionální jednotky hasičů, a to konkrétně v Bučovicích, Slavkově u Brna a samotném městě Vyškov. [11]

Z tabulky č. 8 je zřejmé, že největší zastoupení v okrese Vyškov mají JSDH kategorie JPO V. Jelikož se na území okresu tyto jednotky vyskytují nejčastěji a současně se potýkají s řadou existenčních problémů, následující část práce je zaměřena právě na tuto kategorii.

Tab. 8. Jednotky SDH obcí v okrese Vyškov

Jednotky SDH obcí v okrese Vyškov		
JPO III/1	JPO III/2	JPO V
SDH Křenovice	SDH Vyškov	SDH Bohdalice
SDH Brankovice	SDH Drnovice	SDH Bošovice
SDH Bučovice		SDH Dětkovice
SDH Hostěrádky-Rešov		SDH Dobročkovice
SDH Ivanovice n. Hané		SDH Dražovice
SDH Krásensko		SDH Drysice
SDH Lovčičky		SDH Habrovany
SDH Luleč		SDH Heršpice
SDH Milešovice		SDH Hlubočany
SDH Nesovice		SDH Hodějvice
SDH Nové Hvězdlice		SDH Hoštice-Heroltice
SDH Otnice		SDH Hrušky
SDH Rousínov		SDH Chválkovice n. Hané
SDH Ruprechtov		SDH Koběřice

Jednotky SDH obcí v okrese Vyškov		
JPO III/1	JPO III/2	JPO V
SDH Slavkov u Brna		SDH Komořany
SDH Snovídky		SDH Kozlany
SDH Studnice		SDH Kožušice
		SDH Křižanovice
		SDH Kučerov
		SDH Letonice
		SDH Malínky
		SDH Medlovice
		SDH Milonice
		SDH Moravské Málkovice
		SDH Moravské Prusy
		SDH Mouřínov
		SDH Němčany
		SDH Nemochovice
		SDH Nemočice
		SDH Nevojice
		SDH Nové Sady
		SDH Olšany
		SDH Orlovice
		SDH Pístovice
		SDH Podivice
		SDH Podomí
		SDH Pustiměř
		SDH Račice
		SDH Radslavice
		SDH Rašovice
		SDH Rybníček
		SDH Šaratice
		SDH Švábenice
		SDH Topolany
		SDH Tučapy
		SDH Uhřice
		SDH Vážany nad Litavou
		SDH Velešovice
		SDH Zbýšov
		SDH Zelená Hora
17	2	50

Zdroj: [11]

11 JEDNOTKY POŽÁRNÍ OCHRANY KATEGORIE JPO V

JPO V patří mezi jednotky SDH obce, které zřizuje samotná obec, popřípadě město. Činnost členů této jednotky je ryze dobrovolná, výjimkou jsou jen hasiči, kteří mají uzavřený pracovní poměr s obcí.

JPO V zabezpečuje výjezd družstva o zmenšeném početním stavu, které představuje velitel spolu se třemi dobrovolnými hasiči aneb 1 + 3. Doba výjezdu je v této kategorii do 10 minut a minimální počet členů jednotky je devět. Jednotka provádí zásahy převážně v rámci katastrálního území obce, ale může vyjíždět k zásahům i mimo toto území.

12 JEDNOTKY SBORU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ KATEGORIE JPO V

Okres Vyškov spadá do Jihomoravského kraje a jeho rozloha činí 876 km². Okres tvoří celkem 80 obcí a počet obyvatel v roce 2012 vzrostl na 89 765. [12]

Jelikož se zde nachází pouze tři jednotky profesionálních hasičů a zbytek požární ochrany zabezpečují dobrovolní hasiči, dalo by se předpokládat, že dobrovolné jednotky budou ze strany obcí podporovány. Skutečnost je ovšem mnohdy jiná.

Obec jako taková má ze zákona o požární ochraně povinnost zabezpečit požární ochranu a zajistit tak obyvatelům klidnější spaní. Existují tři možnosti, jak lze zajištění PO realizovat:

- a) obec se může smluvně dohodnout s jinou obcí na spolupráci a za její služby jí vyplácet předem dohodnutou částku. Je zde nutné, aby tuto dohodu odsouhlasil také HZS Jihomoravského kraje.
- b) obec může zřídit společnou jednotku. Tato forma spolupráce je spíše ojedinělá, jelikož v tomto případě musí být obce v těsné blízkosti, aby nedocházelo k překračování doby výjezdů. Navíc společná jednotka musí mít ve svých řadách členy z obou obcí.
- c) obec zřídí samostatnou jednotku PO kategorie JPO V.

Obce v daném okrese nejčastěji volí právě třetí variantu a zřizují samostatnou jednotku. [11]

Existuje přísloví: když musíš, tak musíš a bohužel i v tak citlivé a důležité oblasti jakou zabezpečení požární ochrany zajisté je, se najdou obce, které k této povinnosti přistupují opravdu jen jako k něčemu, co se udělat musí, protože to nařizuje zákon.

Následující část práce poskytuje obraz dvou rozdílných pohledů na JPO V ze strany starostů obce a zároveň poukazuje na společné problémy, se kterými se dané jednotky potýkají.

12.1 Obec Tučapy u Vyškova

Obec Tučapy leží v povodí potoka Rakovce, 9 kilometrů od Vyškova, v nadmořské výšce 260 m. Katastr obce má rozlohu 528 ha (5,28 km²) a počet obyvatel se pohybuje kolem 520. První dochovaná zmínka o obci pochází z roku 1358. Obec v prvopočátku patřila pod šlechtický majetek, který později v roce 1462 přešel pod biskupství olomoucké jako součást vyškovského statku. [8]

Přehled výjezdů za rok 2000 až 2010

Od roku 2000 do 2010 provedla jednotka sboru dobrovolných hasičů obce Tučapy následující zásahy u těchto situací [8]:

- 6krát požár budov a rodinných domů,
- čerpání zatopených sklepů RD v obci,
- čerpání zatopeného sklepu hotelu Vrchovina (mimo obec),
- pomoc při záplavách v obci Drnovice,
- 6krát požáry travních porostů,
- technické zásahy.

Počet členů a vybavení jednotky

Jednotka kategorie JPO V se v obci skládá ze 14 členů (je tak splněna podmínka minimálního počtu), takže je možná zastupitelnost jednotlivých členů při výjezdu k požáru či jiné mimořádné události. Jednotku tvoří přibližně dvanáct členů mezi 30 a 50 lety a dva zasloužilí starší hasiči. [10]

Jednotka dobrovolných hasičů v obci má k dispozici [10]:

- lehké ochranné obleky pro hašení požárů na volném prostranství (každý ze členů má svůj vlastní oblek) včetně bot a přilby,
- dopravní automobil na podvozku Avia,
- požární čerpadla,
- cisternovou automobilovou stříkačku na podvozku Škoda 706 RTHP,
- techniku pro čerpání vody,
- 4 radiostanice.

Zázemí

Obec má vlastní hasičskou zbrojnici, ovšem budova pochází z roku 1800 a její velikost je nedostačující. Zbrojnici tak obývá pouze dopravní automobil, zatímco cisterna je umístěna v místním zemědělském družstvu, což není vůbec optimální. Navíc při každém couvání zásahového vozidla do objektu zbrojnice je potřeba sklopit zpětná zrcátka. V budově zcela chybí sociální zařízení, takže si hasiči po práci nemohou ani umýt ruce a chybí i jakékoliv prostory pro schůze, školení apod. [10]

Mezi rizikové objekty v obci patří [10]:

- farma, kde je chov asi 30 000 brojlerů,
- výkrmna prasat v dřevěné budově, kde jsou k topení využívána topidla s otevřeným ohněm,
- velký seník,
- dvě stolařské firmy (podmínkou kolaudace bylo, aby společnosti měly natažené požární vodovody do objektu),
- potok Rakovec (při velkém přívalu dešťových srážek hrozí rozliv).

Postoj obce k jednotce požární ochrany

Starosta obce Tučapy plní současně i funkci velitele místní jednotky sboru dobrovolných hasičů kategorie JPO V. Jednotka je ze strany obce, resp. starosty podporována. Starosta se k zajištění akceschopnosti jednotky staví tak, že pokud je zřizovatelem obec, pak právě obec by měla zajistit jednotku po materiální i finanční stránce.

Každoročně obec vynaloží asi 70 000 Kč ze svého rozpočtu na provoz jednotky. V této částce jsou zahrnuty energie, které činí přibližně 35 000 Kč a provozní náklady, například na opravu a údržbu techniky. Starosta Tučap se snaží čerpat finance z obce pro jednotku, ne však na úkor jiných potřebných věcí, které jsou také financovány z obecního rozpočtu. Dle jeho vlastních slov není účelem dát 500 000 Kč jednotce, která příliš zásahů, ke kterým by vyjížděla, nemá, pokud zde nejsou ambice na zřízení JPO III, která už je o úroveň výš a k zásahům se dostane častěji. Navíc starosta obce zastává názor, že je lepší dobrá a fungující JPO V, na niž se může obec a hasičský záchranný sbor spolehnout, nežli JPO III, která funguje jen na 50 %.

Starosta Tučap ovšem nevyužívá pouze peněz z obecního rozpočtu. Tři roky čerpal finance z dotačního titulu Krajského úřadu Jihomoravského kraje, který je každoročně vypisován, díky, kterým se podařilo pořídit členům jednotky prostředky osobní ochrany, tj. ochranné obleky, obuv, přilby, rukavice a také svítilny, čerpadla a vysavač na hmyz. Každopádně je třeba říct, že vybavit a zajistit akceschopnost jednotky je běh na dlouhou trať. V Tučapech vybavení jednotky trvalo 5 let.

Jednotka sboru dobrovolných hasičů v Tučapech má na své straně starostu obce, i tak se ale stává, že on sám má problém prosadit schválení dotace z kraje. V jednom roce se stalo, že opozice v zastupitelstvu hlasovala proti přijetí financí pro jednotku SDH a nebýt většiny, obec by o peníze přišla. I tak absurdní věci se na poli zastupitelstva dějí.

Dalším příkladem, kdy se starosta setkal s nevolí lidí, byl rok 2009. Starosta zamýšlel vybudovat novou hasičskou zbrojnicí za peníze ze státního rozpočtu, které byly určeny v rámci tzv. „porcování medvěda“ na veřejně prospěšné projekty konkrétních žadatelů. Z tisíců uchazečů byly Rozpočtovým výborem PS ČR vybrány jen stovky z nich. Navrhovaný projekt nebyl výhradně zaměřen na vybudování nové „hasičky“, šlo o zvětšení místní tělocvičny o celé 2/3, která je součástí základní školy, a o stavbu dvou garáží a vybudování zasedací místnosti určené pro schůzky hasičů, ale i široké veřejnosti např. na oslavy atd.

Finance z rozpočtu v celkové výši 6 milionů korun byly obci přiděleny, nicméně se zvedla vlna nevole ze strany občanů obce a dokonce byla sepsána petice proti tomuto projektu. Peníze nakonec putovaly na stavbu kanalizace.

12.2 Obec Hlubočany u Vyškova

Obec Hlubočany leží 5 km jižně od Vyškova v nadmořské výšce 265 m. Počet obyvatel je přibližně 520 a k obci patří i osada Terešov, která čítá zhruba 50 domů. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1141 (nebo 1131). Tehdy vesnice z části patřila olomouckému biskupství a biskup se rozhodl sepsat listinu, jejíž součástí byl seznam vesnic, statků a půdy, a pojistit si tak majetek patřící biskupství. [7]

Počet členů a vybavení jednotky

Jednotku kategorie JPO V v obci Hlubočany tvoří celkem 12 členů čili i zde je splněna zákonem daná podmínka, že minimální počet členů jednotky je devět. Ovšem jednotka v Hlubočanech se od jednotky tučapské v mnohém liší. Prakticky až do minulého roku existovala pouze na papíře, jedná se tedy o papírovou jednotku, která již dále nemá zájem takto „fungovat“ a velitel spolu s ostatními členy se snaží obnovit činnost a funkčnost jednotky. [10]

Jednotka dobrovolných hasičů v obci má k dispozici jen omezené zdroje [10]:

- 4 nové ochranné obleky, zbytek obleků pochází z 80. let minulého století,
- zásahová obuv (zastaralá a nevyhovující),
- 2 přilby,
- dopravní automobil na podvozku Avia,
- motorová stříkačka,
- hadice.

Obec tak splňuje požadavky na minimální prostředky vybavení, kde podle tabulky stačí, aby jednotka vlastnila motorovou stříkačku.

Zázemí

Obec vlastní hasičskou zbrojnici, která byla v minulém roce zrekonstruována. Na rekonstrukci budovy se podíleli dobrovolní hasiči, peníze poskytla obec. Nicméně k rekonstrukci, dle slov velitele jednotky, došlo především proto, že rozpadající se budova vypadala na jinak opravené návsi nevzhledně. Za poněkud zvláštních okolností byl pořízen i nový dopravní automobil. Když jednotka v minulém roce žádala o poskytnutí finančních prostředků na koupi automobilu, který je nezbytnou součástí pro zajištění akceschopnosti (motorová požární stříkačka, která je dle vyhlášky 247/2001 Sb., o požární ochraně uvedena jako minimální a současně jediný technický prostředek požární ochrany, se dnes využívá jen na čerpání vody), neuspěla. Teprve v okamžiku, kdy se členové jednotky rozhodli, že automobil zaplatí z vlastní kapsy, obec změnila svůj postoj k celé situaci a rozhodla se dopravní automobil na podvozku Avie pořídit. [10]

Rizikových objektů v obci mnoho není, podle velitele hasičů představuje největší potenciální hrozbu veřejná benzinová čerpací stanice. [10]

Postoj obce k jednotce požární ochrany

Situace v obci Hlubočany se od té v Tučapech v mnohém liší. Jedná se o dva zcela rozdílné přístupy ze strany obce, což dotváří reálnější představu o tom, jak jednotky sboru dobrovolných hasičů kategorie JPO V mohou v České republice fungovat. Jak již bylo uvedeno, jednotka kategorie JPO V až do minulého roku existovala pouze na papíře. Teprve vloni se členům podařilo získat zásahové vozidlo a letos vůbec poprvé žádají obec o 50 000 Kč na vybavení a činnost jednotky (př. zásahová obuv, přilby, rukavice a další nezbytné vybavení). Obec zaujímá k působení dobrovolných hasičů ve své obci poměrně zvláštní stanovisko, jelikož se nechala slyšet, že kdyby každoroční povinné zdravotní prohlídky členů jednotky začaly být placené, tak jednotku raději zruší.

13 JAK ZAJISTIT FUNKČNOST A AKCESCHOPNOST JEDNOTEK POŽÁRNÍ OCHRANY KATEGORIE JPO V

Na základě rozhovoru a nově nabytých poznatků vyplývá, že fungování jednotky sboru dobrovolných hasičů v obci závisí v první řadě na přístupu vedení obce k dané problematice. Tučapy a Hlubočany jsou zástupci dvou obcí se zcela odlišnými názory starostů na činnost jednotky sboru dobrovolných hasičů. V prvním případě jsou hasiči v obci podporováni a uznáváni, v druhém případě je tomu spíše naopak.

Vyhláška č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany

Vyhláška č. 247/2001 Sb. uvádí, že jednotka kategorie JPO V musí být pro případ zásahu vybavena prostředky osobní ochrany a motorovou stříkačkou. Další věcné prostředky navíc jsou tedy čistě na libovůli obce. Ovšem dle názorů velitelů jednotek obcí Tučapy a Hlubočany se dnes motorová stříkačka hodí spíše pro čerpání vody a je vhodnější vlastnit cisternu, která se nejčastěji doplňuje pomocí plovoucího čerpadla. Nevýhodou stříkaček totiž je často jejich stáří (třeba i 30 let) a spolehlivost, která není 100%. Další nevýhodou je vysoká hmotnost (přibližně 200 kg) a nutnost mít zdroj vody (nejlépe rybník nebo nádrž).

Obr. 1 – Motorová stříkačka PS12 [21]

„Papírové jednotky“ a přístup starosty obce

Mnohdy se stává, že jednotka kategorie JPO V existuje jen papírově, což je sice jedním z možných řešení, nicméně papírová podoba jednotky rozhodně v případě požáru či jiné mimořádné události, nevyjede k zásahu. Je proto potřeba, aby starostové obcí, kteří k celé problematice přistupují jen jako k nutnému, zákonem danému pravidlu, změnili svůj postoj. Kontroly JSDH sice provádí HZS kraje, nicméně každá kontrola se hlásí předem, a tak není problém, aby se na ni starosta připravil tak, že vše bude vypadat v pořádku. Dalším problémem je, že kontroly probíhají jedenkrát za několik let a jedná se spíše o „náhled do papírů“.

Prvním předpokladem pro fungování a zajištění akceschopnosti jednotky kategorie JPO V je tedy podpora ze strany obce. V případě, že obec vybaví jednotku, pokud možno, nad rámec minimálních požadavků na technické prostředky, které jsou ukotveny ve vyhlášce 247/2001 Sb., nejenže jednotka bude moci být obci prospěšnější, ale také bude pro jednotku dobrovolných hasičů jednodušší přivést do jednotky nové členy, obměňovat a postupně omlazovat její složení. Část nových členů jednotka získá díky předávání hasičské tradice z generace na generaci a část z občanského sdružení, kde se děti až do 18 let věnují požárnímu sportu. Díky tomuto občanskému sdružení se děti naučí zacházet s hasičskou technikou, věnují se teoretickému i praktickému výcviku a vytvoří si k činnosti hasiče vztah a vzniká tak šance, že rozšíří řady JSDH ve své obci. Velitelé jednotek SDH obcí zdůrazňují, že je důležité, aby jednotka a sbor fungovaly ve vzájemné symbióze, protože jedině tak lze v obcích s menším počtem členů sboru fungovat i v budoucnosti. Když je v obci technika a obec hasiče využívá, potencionální mladý člen jednotky má větší zájem věnovat se dobrovolné činnosti, nežli v případě, kdy vidí, jak jednotka neustále bojuje s obcí o každou korunu, o každou hadici apod. Kvalitní technické zázemí jednotky může být pro budoucí fungování jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí rozhodující.

Výdaje na zajištění akceschopnosti jednotky

Výdaje na zajištění akceschopnosti jednotky jsou dalšími z problémů, se kterými se jednotky sboru dobrovolných hasičů mohou potýkat.

Výdaje lze rozdělit na:

- počáteční (technické a osobní prostředky požární ochrany),
- provozní.

Problém pro obce mohou představovat především počáteční výdaje na vybavení jednotky. Je ale třeba si uvědomit, že každý nově vzniklý podnik, nově vzniklá organizace potřebuje v začátcích vynaložit peníze na vybavení, aby mohla fungovat a později dosahovat zisku. Počáteční kapitál je zkrátka bezpodmínečnou podmínkou pro založení a následný vznik organizace. V případě dobrovolných hasičů se samozřejmě nejedná o investici, která by přinášela peněžitý zisk, nicméně zisk obci a jejím obyvatelům přináší, a to v podobě zachráněného lidského života či zdraví, zachráněného majetku, nezištné pomoci při mimořádných událostech nebo psychické podpory.

Tab. 9. Výdaje na osobní prostředky požární ochrany

Osobní prostředky požární ochrany	Cena (v Kč)
Přilba KALISZ ZS - 03	3 800
Zásahový oděv ZAHAS V	12 400
Zásahová obuv VESUV II	3 300
Zásahové rukavice TIFFANY	1 000
Pracovní stejnokroj PS II	800
Kukla	700
Celkem	22 000

Zdroj: [9]

Tabulka č. 9 zachycuje výši výdajů na vybavení jednoho člena jednotky sboru dobrovolných hasičů obce osobními ochrannými prostředky požární ochrany, které jsou nezbytné pro činnost dobrovolných hasičů. Výdaje za osobní prostředky PO je obtížné vyčíslit, jelikož záleží na finančních možnostech konkrétních jednotek kategorie JPO V. Tabulka obsahuje osobní ochranné prostředky PO nižší cenové relace. I tak ale činí výdaje na jednoho člena jednotky PO 22 000 Kč.

Tab. 10. Výdaje na technické prostředky požární ochrany

Technické prostředky požární ochrany	Cena (v Kč)
Dopravní automobil	od 40 000
Požární motorová stříkačka	25 000 – 300 000
Cisterna	40 000 – 8 000 000
Radiostanice	5 000
Dýchací přístroj	3 000 – 35 000
Hadice "C"	1 300
Hadice "B"	1 700
Proudnice	1 000

Zdroj: [9]

Tabulka č. 10 zachycuje výdaje na vybrané technické prostředky (jedná se o prostředky pro zajištění ideálního technického zázemí) požární ochrany. Protože některé výdaje na technické prostředky PO se pohybují v diametrálně odlišných cenových hladinách, je obtížné vyčíslit minimální finanční požadavky na zajištění technické základny jednotky dobrovolných hasičů. V případě, že jednotka bude vybavena staršími, opotřebovanými prostředky uvedenými v tabulce, mohou se výdaje na technické prostředky pohybovat okolo 100 000 Kč. K této částce je potřeba dále přičíst přibližně 10 000 Kč na další prostředky, které nejsou součástí tabulky, ale pro hasiče jsou nezbytností. (Do výpočtu nebyly zahrnuty výdaje na dýchací přístroje, jejichž celkovou cenu ovlivňuje počet členů JSDH).

Provozní výdaje a stanovení jejich výše je další těžko vyčíslitelnou položkou. Mezi provozní výdaje patří: energie (voda, plyn, elektřina), pohonné hmoty, popř. zdravotní pojištění členů jednotky.

Informovanost veřejnosti o činnosti jednotek sboru dobrovolných hasičů

Lidé a jejich znalost, respektive často jejich neznalost jsou pro jednotky dalším bojem s větrnými mlýny. Podle zkušeností starosty a velitele JSDH v obci Tučapy a dle velitele JSDH v obci Hlubočany mnoho občanů nemá ani ponětí o tom, co je vlastně pracovní náplní dobrovolného hasiče v jejich obci. Mnozí lidé se domnívají, že činnost jednotky spočívá „pouze“ v hašení požárů. Tato domněnka je ovšem naprosto scestná a především u kategorie JPO V neodpovídá realitě. Jednotka sboru dobrovolných hasičů nemá za úkol vyjíždět k zásahům v okolí a její působnost je výhradně v obci. V minulém roce v obou obcích, dle slov velitelů jednotek, došlo ke třem výjezdům k požáru, což se může jevit jako množství, kdy je pro někoho zbytečné přispívat na činnost této kategorie. Ovšem nelze

činnost jednotky hodnotit pouze na základě počtu výjezdů za rok, ale je třeba si uvědomit několik dalších skutečností:

- a) propuknutí požáru domu v obci. Velitel JSDH v Tučapech zmínil požár domu v roce 2010, který vypukl kolem dvanácté hodiny v noci. Tehdy mu na mobil zavolal majitel tohoto domu, že u něj hoří a že neví, co si má počít. Velitel jej uklidnil, řekl mu, ať zavolá na linku 150 a že on okamžitě vyráží spolu s ostatními členy jednotky na místo požáru. Nespornou výhodou členů JSDH obce je místní znalost. JSDH obce zná přesnou polohu hydrantů, odkud může načerpat další potřebnou vodu do cisterny, ví, jak se dostat na místo a členové jednotky většinou znají obyvatele obce osobně. Navíc, i když je doba výjezdu profesionálních hasičů stanovena do 2 minut, což je opravdu krátký časový interval, k tomuto času je potřeba ještě navíc přičíst čas dojezdu, resp. vzdálenost požární stanice od zasažené obce, která činí u obce Tučapy 9,1 kilometrů (tj. cca 12 minut) a u Hlubočan 8, 6 kilometrů. Tyto čtyři aspekty jsou nesporně důležité. Jak potvrzují velitelé obou jednotek, každá minuta pro člověka, kterému hoří dům je jako věčnost. Lidé často panikaří a psychicky situaci nezvládnou, což je pochopitelné. Dobrovolní hasiči určitě nesoutěží s profesionály a poloprofesionálními jednotkami, nicméně je potřeba připustit si to, že JSDH obce se může dostat na místo požáru jako první, a tak když člověku hoří dům, kde strávil celý svůj život, každý proud vody, který se snaží zachránit jeho obydlí, je v ten moment jakousi nadějí a úlevou. Navíc místní hasiči mohou vzít majitele domu, kterého znají stranou, snažit se jej uklidnit a celou nastalou situaci zmírnit osobním přístupem, a to je pro člověka v tak stresové situaci k nezaplacení.
- b) JSDH obce neprovádí „jen“ hašení požárů. Jelikož jsou si dobrovolní hasiči vědomi, že jejich počet výjezdů za rok není nijak závratný, většinou nabízí obci jako protihodnotu za její podporu výpomoc. Ta může mít hned několik podob. Hasiči například čistí potoky a kanály, odstraňují nebezpečný hmyz z obydlí, kácí seschlé stromy, vychovávají mládež k odpovědnosti, pomáhají odklízet následky požáru a mimořádných událostí. V zimě mohou také fungovat jako sypači chodníků a cest atd. Obec má zkrátka možnost využít dobrovolné hasiče i jinak. Zde je ovšem důležité, aby nedocházelo k takovému využívání hasičů přespříliš často, protože je třeba si uvědomit, že dobrovolní hasiči mají také zaměstnání, rodiny, jiné zájmy

a nejsou za tuto činnost placeni, takže využívání členů jednotky ke každé činnosti v obci by mohlo vést spíše k jejich demotivaci. Ovšem pokud JSDH obce a vedení obce spolupracují a mají dobré vztahy, mohou ušetřit obci finanční prostředky. Je totiž jednodušší a zároveň levnější využít např. při odstranění hmyzu ze zahrady domu v obci dobrovolné hasiče, než firmu. Co se profesionálních hasičů týče, tak ti k těmto „malým zásahům“ vyjíždějí opravdu jen tehdy, když by mohlo dojít k ohrožení života. Budeme-li mluvit konkrétně o Tučapech, tak při rekonstrukci místní kanalizace, starosta využil členů jednotky a ti tak obci ušetřili přibližně 500 000 Kč, které by jinak musel zaplatit specializované firmě.

- c) spoluorganizování kulturních akcí a sportovní klání. Jednotka sboru dobrovolných hasičů, respektive sbor, v rámci svojí činnosti může organizovat i různé kulturní a společenské akce. Znamé jsou hasičské plesy, hody a jiné. Jak již bylo zmíněno, ruku v ruce s jednotkou jde i občanské sdružení, které navštěvují další potencionální členové jednotky. V rámci sdružení se pořádají např. uzlovačky a soutěže družstev v požárním sportu.

Dalším z problémů, se kterými se jednotky kategorie JPO V potýkají, je skutečnost, že lidé a široká veřejnost nerozlišují jednotku a již zmíněné „sportáky“, kteří se věnují jen a pouze požárnímu sportu, kdy se soutěží na závodech. Nejsou tedy těmi, kdo v případě požáru či jiné mimořádné události provádí zásahovou činnost. Například v rozpočtu obce Hlubočany se každoročně objevuje v kolonce výdajů příspěvek ve výši 16 700 Kč na požární ochranu, ovšem již zde chybí informace, že tato částka je určená na sport nikoliv na činnost JSDH obce. Pokud v tomto případě, obec samotná nerozlišuje tyto dva naprosto rozdílné pojmy, je celkem pochopitelné, že její občané žijí v přesvědčení, že obec na činnost jednotky přispívá a přitom stále žádá o nové a nové dotace.

Některým lidem se může na první pohled zdát, že jednotka hasičů v obci není až tak potřebná, jelikož přeci existují profesionální hasiči a jednotky PO kategorie JPO III. Jenže ani profesionální a poloprofesionální jednotky nemohou být všude. V případě rozsáhlého požáru nebo jiné závažné mimořádné události (viz požár Bzenec v 2012) se sjedou tyto jednotky na místo zásahu, který nemá trvání v řádu hodin, ale třeba v řádu dvou, tří dnů. Jednotky se při takovém zásahu střídají, protože se jedná o velmi náročnou práci a není v lidských silách jedince hasit bez přestání. V ten samý okamžik může náhle vypuknout další požár právě v obci, kde JSDH existuje pouze papírově a většinou až v tento okamžik si lidé zne-

važující práci dobrovolných hasičů uvědomí, že kdyby jednotka v jejich obci fungovala, tak by následky požáru či jiné MU mohly být menšího rozsahu.

Dobrovolní hasiči se bohužel často setkávají s kritikou svojí činnosti a existence vůbec. Většinou pochází od lidí, kterých se jejich momentální činnost vůbec netýká. Např. když hlubočanští dobrovolní hasiči nedávno káceli staré, shnilé stromy na Kozině (část Vyškova), kolem nich procházeli lidé a neodpustili si poznámky jako: „Zavoláme na vás televizi, že ničíte přírodu.“ Tato slova nepocházela z úst majitelů domů, kterým stromy stínily do bytů, a především hrozilo, že někoho zraní, ale od lidí, kteří v dané oblasti vůbec nebydleli. Přitom obyvatelé bytového domu hasičům děkovali, že je konečně zbavili tmy v bytě a že nemuseli sami vyjednávat s odborem životního prostředí. Navíc je kácení nestálo ani korunu.

14 DOBROVOLNÍ HASIČI OČIMA POZOROVATELE

Pravdou je, že profesionální hasiči nemohou být všude, a to je důvod, proč existují jednotky sboru dobrovolných hasičů. Tento fakt by si měli uvědomit, jak starostové jednotlivých obcí, tak jejich obyvatelé.

Díky znalostem z prostředí dobrovolných hasičů lze usoudit, že pokud se někdo jednou rozhodne stát dobrovolným hasičem a podaří se mu to, bude se této obdivuhodné činnosti věnovat, jak nejdéle bude moci. Dobrovolní hasiči, nebo alespoň ti, které jsem měla možnost poznat a setkat se s nimi, jsou velice specifictí jedinci, kteří často dávají přednost výjezdu a organizování akcí v rámci občanských sdružení před čímkoliv jiným, ať už je to narozeninová oslava, ples, návštěva, apod. Dobrovolného výjezdového hasiče nemůže dělat každý, je třeba splňovat jisté požadavky, ovšem podle mého názoru takovou činnost, navíc bez jakéhokoliv finančního ohodnocení, především může dělat jen člověk, který má k hasičské činnosti vztah a srdce na správném místě. Činnost dobrovolných hasičů je velice důležitá, protože není výjimkou, že „dobrovolníci“ jsou na místě zásahu, dle lokalizace, dříve nežli profesionálové, a jsou to právě oni, jež vykonávají pozásahové práce a odjíždějí z místa zásahu jako poslední.

15 NÁVRHY NA ŘEŠENÍ PROBLÉMOVÝCH OBLASTÍ V RÁMCI KATEGORIE JPO V

Na základě prostudování dané problematiky, analýzy současné situace jednotek sboru dobrovolných hasičů, za pomoci rozhovorů s veliteli jednotek sboru dobrovolných hasičů v Tučapech a Hlubočanech u Vyškova, vyplývají následující skutečnosti.

Postoj starosty obce

Prvním problémem, se kterým se některé jednotky sboru dobrovolných hasičů kategorie JPO V potýkají, je postoj starosty obce k jejich působení. V případě, že si starosta dobrovolných hasičů a jejich práce váží a přistupuje k této kategorii jednotek tak, že se nejedná o výjezdové hasiče mimo obec a tudíž si jednotka může „připisovat zásahy“ jen v katastru své obce, dá se říct, že se jedná o ideální stav. V nezáviděníhodné situaci se ovšem ocitají ti dobrovolní hasiči, kteří podporu ze strany starosty obce nemají. Nicméně i takovou situaci lze řešit několika způsoby. Jednotka SDH obce kategorie JPO V může udělat vstřícný krok a konstatovat, že si je vědoma toho, že za rok nemá takové množství výjezdů, ale je ochotná a má zájem být obci prospěšná i jiným způsobem (např. čištění potoka, odstraňování nežádoucího hmyzu, kácení zdraví ohrožujících stromů apod.)

Pokud obec odmítne a dobrovolní hasiči se nehodlají své činnosti vzdát, může jednotka SDH obce kategorie JPO V pozvat na kontrolu Hasičský záchranný sbor.

Požadavky na minimální vybavení technikou a věcnými prostředky PO

Vyhláška č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany ukládá obci povinnost vybavit jednotku sboru dobrovolných hasičů obce kategorie JPO V pouze motorovou stříkačkou. Vzhledem k tomu, že vyhláška pochází z roku 2001 a požární motorové stříkačky se dnes už využívají spíše pro čerpání vody, případná změna vyhlášky by mohla dobrovolným hasičům kategorie JPO V zabezpečit potřebnou techniku pro zajištění akceschopnosti na lepší úrovni.

Finanční prostředky

Dalším problémem, se kterým se jednotky setkávají, je nedostatek finančních prostředků. Jednotka SDH kategorie JPO V je financována z rozpočtu obce a pro některé z obcí se jeví především počáteční výdaje na vybavení jako neúnosné. I zde je však možné nastalou situ-

aci řešit ke spokojenosti obou stran. Starosta obce může nabídnout jednotce, že potřebné vybavení zajistí, ovšem s tím, že nákupy techniky a osobních prostředků požární ochrany budou probíhat postupně a mohou trvat několik let. Druhou možností, jak získat peníze na vybavení či provoz je využití různých dotačních programů. Zde je nutno podotknout, že zažádat o dotaci nemůže jednotka, ale musí tak učinit samotná obec. Momentálně lze zažádat např. o Účelovou neinvestiční dotaci na výdaje jednotek SDH obcí, Dotace obcím na reprodukci požární techniky, účelové neinvestiční dotace z rozpočtu Ministerstva vnitra, Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, atd.

Jednotky požární ochrany kategorie JPO V se však nemusí spoléhat jen na obec, ale část financí si mohou zajistit na základě svojí vlastní iniciativy. Jednotka může organizovat plesy, hody a jiné společenské akce nebo se věnovat činnosti mimo území obce (např. kácení stromů) a vydělané finanční prostředky použít na vybavení či provoz jednotky.

Neinformovanost občanů

Protože ne každý má představu o tom, co je náplní práce dobrovolných hasičů, bylo by vhodné, aby každá obec na svých internetových stránkách, na úřední desce nebo v obecním zpravodaji pravidelně informovala o zásazích a činnosti jednotky sboru dobrovolných hasičů. Díky zveřejnění činností dobrovolných hasičů by tak lidé mohli sami vidět, že hasiči už dávno neprovádí jen hašení požárů, ale jsou užiteční i jinak.

ZÁVĚR

Na území České republiky jednoznačně převažuje počet jednotek sboru dobrovolných hasičů obce a Jihomoravský kraj není výjimkou. Jednotky požární ochrany kategorie JPO V tvoří v kraji celých 68 % všech jednotek, což je více než polovina.

Cílem práce bylo seznámit čtenáře s problematikou řízení a zabezpečení jednotek sboru dobrovolných hasičů obce se zaměřením na kategorii JPO V na základě obecné charakteristiky Hasičského záchranného sboru kraje, specifikace jednotek požární ochrany, postupu zřizování jednotek a především za pomoci analýzy současné situace ve dvou jednotkách požární ochrany kategorie JPO V v okrese Vyškov.

Cíle stanovené zadáním byly splněny.

Na základě vlastních poznatků lze konstatovat, že jednotky požární ochrany kategorie JPO V mají v rámci Hasičského záchranného sboru České republiky svou nezastupitelnou pozici, a je proto vhodné udržovat tyto jednotky na akceschopné úrovni odpovídající jejich racionálním nárokům.

Práce je využitelná pro širokou veřejnost k získání informací o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany se zaměřením na jednotky sboru dobrovolných hasičů obcí kategorie JPO V.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Zákony a vyhlášky:

- [1] Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně ze dne 17. prosince 1985
- [2] Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů ze dne 28. června 2000
- [3] Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů ze dne 28. června 2000
- [4] Vyhláška Ministerstva vnitra č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru ze dne 29. června 2001
- [5] Vyhláška Ministerstva vnitra č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany ze dne 22. června 2001

Bibliografie:

- [6] CRUMMENERL, Rainar. *Hasiči – co, jak, proč?* Přeložila A. SOUKUPOVÁ, Plzeň: Fraus, 2009. ISBN 978-80-7238-716-8
- [7] MARTINKOVÁ, Dagmar. *Bohdalice a okolí*. ZŠ a MŠ Bohdalice: 2008.
- [8] VRBA, Pavel. *Tučapy u Vyškova*. Podolí u Brna: Protis, spol. s r. o., 2010. ISBN 978-80-904650-2-2

Rozhovory:

- [9] Téma: Jednotky sboru dobrovolných hasičů. Interview poskytl Ing. Antonín Bastl ml. - operační důstojník Krajského operačního a informačního střediska Hasičského záchranného sboru Jihomoravského kraje a velitel JSDH Drnovice. Drnovice 11. 3. 2013
- [10] Téma: Jednotky sboru dobrovolných hasičů kategorie JPO V. Informace poskytl velitel JSDH Tučapy u Vyškova a velitel JSDH Hlubočany u Vyškova. Drnovice 11. 3. 2013

Internetové zdroje:

- [11] alarmrevue.cz [online], citováno 2013-02-11, dostupné z:
http://www.alarmrevue.cz/sites/default/files/kestazeni/mapa_jmk_nahled.pdf
- [12] czso.cz [online], citováno 2013-02-20, dostupné z:
<http://www.czso.cz/xb/redakce.nsf/i/cr_vybranych_ukazatelu_vyskov>
- [13] firebrno.cz [online], citováno 2012-12-18, dostupné z:
<<http://www.firebrno.cz/charakteristika-hzs-jihomoravskeho-kraje>>
- [14] firebrno.cz [online], citováno 2013-04-18, dostupné z:
<http://www.firebrno.cz/uploads/Tiskova_konference_2013/Statistika.pdf>
- [15] hzscr.cz [online], citováno 2012-12-10, dostupné z:
<<http://www.hzscr.cz/clanek/integrovaný-zachranný-system.aspx>>
- [16] hzscr.cz [online], citováno 2012-12-10, dostupné z:
<<http://www.hzscr.cz/clanek/působnost-a-ukoly-hasickeho-zachranneho-sboru.aspx>>
- [17] hzscr.cz [online], citováno 2012-11-10, dostupné z:
<<http://www.hzscr.cz/clanek/zakladni-poslani-hasickeho-zachranneho-sboru-cr-224110.aspx>>
- [18] hzscr.cz [online], citováno 2012-11-10, dostupné z:
<<http://www.hzscr.cz/clanek/jednotky-po-961839.aspx>>
- [19] hzscr.cz [online], citováno 2012-11-01, dostupné z:
<www.hzscr.cz/clanek/podklady-k-vyuce-temat-ochrany-cloveka-za-beznych-rizik-a-mimoradnych-udalosti-v-zakladnich-skolach.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>
- [20] hzscr.cz [online], citováno 2012-11-01, dostupné z:
<www.hzscr.cz/soubor/metodika-zrizovani-jsdho-2009.aspx>
- [21] tyniste.cz [online], citováno 2013-04-30, dostupné z:
<<http://www.tyniste.cz/technika-a-vybaveni/prenosna-motorova-strikaacka-ps12>>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CAS	Automobilová cisterna
ČR	Česká republika
MU	Mimořádná událost
PO	Požární ochrana
JPO	Jednotka požární ochrany
HZS	Hasičský záchranný sbor
IZS	Integrovaný záchranný systém
SDH	Sbor dobrovolných hasičů
JSDH	Jednotka sboru dobrovolných hasičů
JMK	Jihomoravský kraj

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 – Motorová stříkačka PS12 [21].....	51
--	----

SEZNAM TABULEK

Tab. 1. Pracovní náplň příslušníka HZS ČR na požární stanici.....	17
Tab. 2. Rozdělení a složení jednotek požární ochrany	19
Tab. 3. Základní a minimální počet členů jednotky SDH obcí.....	29
Tab. 4. Minimální vybavení technikou a věcnými prostředky PO.....	34
Tab. 5. Minimální rozsah osobních ochranných prostředků člena jednotky.....	36
Tab. 6. Zastoupení jednotlivých JPO v rámci HZS JMK	41
Tab. 7. Zásahová činnost jednotek požární ochrany za rok 2012	42
Tab. 8. Jednotky SDH obcí v okrese Vyškov	42
Tab. 9. Výdaje na osobní prostředky požární ochrany.....	53
Tab. 10. Výdaje na technické prostředky požární ochrany	54